
PARASHAT CHAJEE SARA

Messiaanse Gemeente Beit-Nitzachon

Parashat Chajee Sara

Pnee Ha-Tora - Parels van de Tora

Parashat Shevoea – wekelijkse Schriftlezing

Torah: Bereesjiet/Genesis 23:1 – 25:18

Haftra: Melachiem alef/1 Koningen 1:1-31

Brit Ha-Chadasha: Jochanan/Johannes
14:15-26, Ha Ivriem/Hebreeën 11:11

Bereesjiet 23:1-4 is de hoofdgedachte!

CHAJEE SARA (het leven van Sara): “En Sara leefde honderd zeven en twintig **sjana** (jaar); dit waren de **Shnei Chajee Sara** (de jaren van Sara’s leven). En Sara stierf te Kirjat-Arba, dat is **Chevron** (Hebron), **in Eretz Kna’an**, en Avraham ging naar binnen om over Sara te weklagen en haar te bewenen. Toen stond Avraham op, en ging heen van zijn dode, en sprak tot de **Bnee Chet** (Hethieten): Een **ger** (vreemdeling) en bijwoner ben ik bij u, geeft mij **achoezza** (bezit) van een eigen **kever** (graftombe) bij u, opdat ik mijn dode moge uitdragen en begraven.” -Vertaalt uit de Orthodox Jewish Bible (OJB)

De sod in het verhaal?

De vierde parsja Vajera ligt net achter ons. Chajee Sara is de vijfde parsja in de Tora, telt 105 pesoekiem, verzen en 1402 woorden en is hiermee de 32e na langste parsja.

Korte samenvatting

Sara sterft op de leeftijd van 127 jaar. Avraham rouwt over haar en wil haar begraven in de spelonk Machpela. Maar die is in het bezit van Efron, een Chitiet. Avrahams koopt deze. Daarna draagt Avraham zijn trouwe knecht op een goede vrouw voor Jitschak te zoeken maar geen Kena’anietische. De knecht zweert dat hij uit de familie van Avraham een vrouw zal zoeken, waartoe hij naar Aram Naharajiem reist. Hij heeft grote geschenken meegenomen. Onderweg vraagt de knecht G’d dringend hem een bepaald teken –dat hij zelf vaststelt- te geven wanneer de juiste vrouw opdoemt. De knecht arriveert bij een bron als ook Rivka verschijnt en hem op zijn verzoek te drinken geeft en ook de kamelen drenkt. Dat is precies waar de knecht G’d om gevraagd had! De knecht wordt ontvangen in het ouderlijke huis van Rivka, waar hij zijn verhaal vertelt. Na enige tijd wordt men het erover eens dat Rivka, na ook haar instemming gevraagd te hebben, met de knecht naar Jitschak meegaat. Jitschak en Rivka trouwen. Hij bemint haar en troost zich over de dood van zijn moeder.

Avraham hertrouwt met Ketoera, die zes kinderen krijgt, maar Avraham zendt hen allemaal –met geschenken- weg. Avraham sterft op de leeftijd van 175 jaar. Hij werd door Jisjmaël en Jitschak in de spelonk Machpela begraven.

Sara gestorven

In de vorige parsje (Vajera) hebben we gelezen over de **Akedat Jitschak** (het binden van Jitschak). Deze parsja zien we de uitwerking in het leven van Sara van deze daad van Jitschak.

Sara stierf uiteindelijk van het bericht, dat Jitschak geofferd was. Zij wist niet, dat Jitschak het overleefd had. Wat was er gebeurd?

Avraham wist dat hij Jitschak moest binden. Hij was direct bereid maar wist hoe zijn vrouw Sara zou reageren. Emotioneel ontdaan stemde Sara in. Ze wilde alleen niet dat hij lang weg bleef.

Maar Sara kon hem niet loslaten. Ze huilde continu. Ze kuste hem, nam hem 's nachts bij zich. Ze leerde hem zelfstandig te zijn. Sara bezwoer Avraham goed op hem te passen. Ze bleef maar huilen. Ze gaf Jitschak de mooiste kleren mee, begeleidde hem een stuk maar bleef ontroostbaar. Ze vreesde hem nooit meer te zien. Ze nam uiteindelijk afscheid en volgde haar dienaressen. Jisjma'eel en Eliëzer begeleidden Avraham en Jitschak op hun weg.

Satan verscheen Sara nu als een oude man: "Avraham heeft je zoon geslacht als een beest. Niemand kon hem redden". Sara huilde vreselijk: "Mijn zoon, ik had in jouw plaats willen sterven. Moest ik je daarvoor baren en opvoeden? Je bent op mijn oude dag op de wereld gekomen, en veel te vroeg weer weggegaan". Na enige tijd begreep ze dat Avraham dit gedaan moest hebben in opdracht van G'd. Als versteend bleef zij lange tijd zitten. Toen stond zij op. Ze ging Jitschak en Avraham zoeken in Chevron. Niemand kon haar vertellen waar ze waren. Ze ging naar de jesjiva, de leerschool. Daarna kwam Satan en vertelde haar dat hij onwaarheid had gesproken: "Jitschak leeft!" Al deze verwarrende emoties kon Sara niet meer aan. Uitgeput stierf zij. Toen Avraham en Jitschak thuiskwamen, was Sara niet meer. Zij hoorden van de dienstmeisjes wat er met Sara gebeurd was. Helaas! **(gebaseerd op Parsjot hasjavoea lefi Chazal, met toestemming van de auteur) (1)**

Leeftijd doet er toe!

Sara was één van de zeven profetessen (Mirjam, Devora, Channa, Avigaïl, Choelda en Esther kwamen na haar). Bij de **hespeed** (treurrede) sprak Avraham het Eesjet Chajiel (letterlijk: een geweldige vrouw) uit, dat wij nog steeds elke vrijdagavond zingen als loflied op moeder Israëls.

In parsja Chajee Sara berekent de Tora de uiteindelijke leeftijden van Sara, Avraham en Jisjmaëel. In het begin van de sidra (23:1) staat er, dat het leven van Sara "honderd jaar en twintig jaar en zeven jaar" was. Aan het einde van de sidra staat: "Dit zijn de dagen van de jaren van het leven van Avraham... honderd jaar en zeventig jaar en vijf jaar" (25:7) en verder: "Dit zijn de jaren van het leven van Jisjmaëel: honderd jaar en dertig jaar en zeven jaar" (25:17).

Voetnoten:

- (1) **Bijbelse literatuur**, inclusief hoofdstukken uit het boek **Sefer Ha-Jasher** "Boek der oprechten". Het boek der oprechten wordt 2 x vermeld in Tenach. Het wordt aangehaald in het Bijbelboek Jozua 10:13 en het Bijbelboek 2 Samuel 1:18.
- **Avigaïl**, of Abigaïl is een profetes uit de Tenach. Zij wordt o.a. genoemd in de Bijbelboeken **1 Samuël 25:14-42** en **1 Samuël 30:1-19**
- **Choelda**, of **Hulda** is een profetes uit de Tenach. Zij wordt genoemd in de Bijbelboeken **2 Koningen 22:14** en **2 Kronieken 34:22**. Ze was de vrouw van Sallum en woonde in Jeruzalem ten tijde van koning Josia.
- De **Tora** is in 54 **sidrot** (enkelvoud sidra) verdeeld. Elke sidra is op haar beurt weer onderverdeeld in zeven parsjot (enkelvoud parasja). Een Sidra is dus een schriftgedeelte van de parasja.

De verklaring van **Rasjie (1040-1105)**. Bij alle drie leeftijden staat het Hebreeuwse woordje sjana 'jaar' of 'jaren' bij alle getallen, zowel bij de honderdtallen als de tientallen en de eenheden. Maar Rasjie legt alle drie leeftijden op een andere manier uit.

Bij Sara's levensjaren legt Rasjie uit: "Het woord 'jaar' wordt bij elke tijdseenheid herhaald, omdat elke tijdseenheid apart gedarsjend (uitgelegd) kan worden. Toen ze 100 jaar werd, was ze nog net zo onschuldig was als een vrouw van 20 ten aanzien van zonde (pas na 20 jaar is men volledig verantwoordelijk) en toen ze 20 was, was zij als iemand van 7 in schoonheid". - **Rasjie; Midrasj Rabba**

"Dat Efron mij zal geven de spelonk Machpela, die van hem is, die op het einde van zijn veld is" (23:9)

Wat was deze Machpela? Volgens **Rasjie (1040-1105)** was het een huis met een verdieping erop (Machpela komt van de stamwoord dubbel – een dubbel huis dus). Dit betekent dat het land en de spelonk genoemd werden naar een belendend perceel, dat opvallend was. Maar een andere verklaring wil dat Machpela een dubbele begraafplaats was voor vier echtparen (Adam en Chava en drie Aartsvaders en –moeders). Dit is één van de redenen waarom hij (Avraham) de begraafplaats van Efron, de zoon van Sochar wilde kopen. Zie ook **Talmoed, Eroeveen 53a**.

Avraham een beeld van Masjiach.

Het hele verhaal over het leven van Avraham & Sara staat vol met Messiaanse verwijzingen.

In Bereesjiet 23:6 lezen wij het volgende: "Luister naar ons, **adoni** (mijn heer), een **nasi Elohim** (prins, vorst G'ds) zijt gij in ons midden: begraaf uw dode in **kevarenoe** (onze graven); niemand van ons zal zijn **kever** (graf) aan u weigeren om uw dode te begraven." – **Bereesjiet 23:6**

Het woord nasi heeft vele betekenissen: kapitein, leider, vorst, gouverneur, prins, heerser, damp. en komt van het Hebreeuwse werkwoord Nasa wat "optillen, dragen, nemen" betekent. Avraham avienoe wordt door de **goïm** (volken) herkend als hun **Adon** (heer) en een prins van enige ware G'd. Ze werken vrijwillig mee, om Sara te begraven. Avraham is in heel dit verhaal een duidelijk beeld van Israël en Masjiach.

Een andere kant van dit verhaal is het duidelijk beeld van samenwerking tussen kinderen van Avraham avinoe en de **goïm** (volken). Wat maakt deze verbinding mogelijk? Het antwoord is omdat Masjiach van beide de enige ware bron is! Dit is precies waarover Rav Sja'uel in de brief van **Ha Romie'iem/Romeinen 11:13-18** over spreekt. Met het uitgangspunt: "beroem u dan niet tegen de takken! Indien jij er tegen beroemt – niet jij draagt de wortel, maar de wortel jou". (Rom. 11:18)

Voetnoten:

- **Rasjie**, Hebreeuws acroniem van: **Rabbi Sjloomo Jitschaki** (Troyes, 1040 – aldaar, 1105) was een Franse rabbijn uit de Middeleeuwen, die tot op de dag van vandaag wordt beschouwd als een van de belangwekkendste verklaarders van de Tenach en Talmoed.
- De **Talmoed** Hebreeuws: (תלמוד) (= mondelinge leer) is na de Tenach. Het belangrijkste boek binnen het jodendom. Het bevat de commentaren van belangrijke rabbijnen en andere schriftgeleerden op de Tenach.
- **Midrasj** (Hebreeuws: מדרש; "onderzoek" of "uitleg", meervoud midrasjim) is een Hebreeuws woord dat op de methode van exegese van Bijbelse teksten duidt. Midrasj kan ook verwijzen naar een compilatie van lessen, in de vorm van commentaar over de Tora (Tenach).

“En Avraham was oud, gekomen op dagen” (Bereesjiet 24:1)

Jitschak leek erg op zijn vader, omdat omstanders meenden dat Avraham en Sara op zo een hoge leeftijd geen kinderen meer konden krijgen. Daarom heeft G'd Jitschak als twee druppels water laten lijken op Avraham.

Op de **pasoek** (vers 25:19) “Avraham bracht Jitschak voort” zegt Rasjie: “Omdat de grappenmakers van die generatie zeiden dat Sara van koning Avimelech van de Filistijnen zwanger was geworden, heeft G'd er voor gezorgd, dat Avraham en Jitschak als twee druppels water op elkaar leken, zodat iedereen kon getuigen: Avraham heeft Jitschak voortgebracht.”.

Op de **pasoek** (vers 21:7) “Sara heeft kinderen gezoogd” legt Rasjie uit: “Op de dag van het feest brachten de vorstinnen hun kinderen mee. Sara gaf hen allen te drinken. Ze plachten namelijk te zeggen dat Sara geen kinderen kon krijgen, en zij Jitschak als vondeling van straat had meegenomen”.

Het feit, dat Sara de kinderen zoogt is alleen een bewijs dat Sara inderdaad een kind heeft gekregen en dat Jitschak geen vondeling was. Het is echter geen bewijs, dat het kind ook van Avraham was. De dames uit de omgeving van Sara konden zonder probleem blijven roepen en roddelen, dat Sara zwanger was van Avimelech, omdat ze wisten dat Avraham honderd jaar oud was.

In de Babylonische Talmoed (B.T. Bava Metsia 87a) worden beide beledigingen achter elkaar gebracht:“Sara heeft kinderen gezoogd... alle mensen begonnen hen belachelijk te maken, dat zij een vondeling van de straat hadden meegenomen. Avraham heeft toen alle grote mensen uitgenodigd en Sara hun dames. Toen heeft zij alle kinderen gezoogd.

Hoe gaat de Joodse traditie om met de laatste fase van het leven?

Hoe gaat de Joodse traditie om met een overlijden?

Het Jodendom geeft geen antwoorden in concrete zin op vragen als ‘Waarom juist nu?’ en ‘Waarom juist zij of hij?’. De Talmoed zegt hier in een parafraze hierover: ‘Leven, kinderen en financiën hangen niet van goede daden af, maar van geluk.

Rabba en Rav Chisda waren beiden vrome geleerden; wanneer de één om regen bad, dan kwam er regen en wanneer de ander om regen bad, dan kwam die ook. Toch leefde Rav Chisda tweeënnegentig jaar, terwijl Rabba slechts veertig jaar leefde.

Bij Rav Chisda werden zestig bruiloften gevierd, terwijl bij Rabba zestig begrafenissen plaatsvonden. Bij Rav Chisda waren de honden zo verwend, dat ze zelfs fijn brood niet lustten, terwijl ze bij Rabba zelfs voor de mensen niet genoeg gerstebrood hadden’.

Voetnoten:

- **Midrasj** (Hebreeuws: **מדרש**; "onderzoek" of "uitleg", meervoud *midrasjim*) is een Hebreeuws woord dat op de methode van exegese van Bijbelse teksten duidt. Midrasj kan ook verwijzen naar een compilatie van lessen, in de vorm van commentaar over de Tora (Tenach).
- De **Talmoed** en andere Rabbijnse bronnen.
- Een **parafraze** is een formulering van een zin of tekst in andere woorden. Een weergave (ter verduidelijking van een bestaande tekst of onderwerp).

De gemeenschap

De gemeenschap deelt in de vreugde en het verdriet van elk individu. In moeilijke tijden laat de gemeenschap de rouwende weten, dat hij niet alleen staat. Zijn eerste maaltijd wordt door anderen verzorgd. De gebedsdienst verhuist van de Synagoge naar zijn of haar woning, zodat men zich een deel van de gemeenschap weet, zelfs op het ogenblik, dat men zich het meest geïsoleerd voelt. Gedurende het hele rouwjaar bidt men niet alleen, maar samen met de gemeenschap, die tweemaal per dag samenkomt.

De gemeenschap is niet alleen een horizontaal begrip, het heeft ook een verticale betekenis. De Bijbelse uitdrukking voor sterven luidt: 'verzameld worden tot zijn volk', of 'verzameld worden bij zijn vaders'. Wanneer men sterft, wordt men een deel van de geschiedenis. Rouwen is dan ook een aangelegenheid waarin de hele gemeenschap deelt en het wordt niet teruggedrongen tot de privé-sfeer.

Fasering

Een ander belangrijk kenmerk van het Joodse rouwproces is de duidelijke opeenvolging van fasen voordat iemand duurzaam over zijn verlies heen kan groeien. Rabbiner Hirsch zegt hierover: 'Iedere volgende fase moet de vorige fase in zich sluiten; eigenlijk is het zo, dat men pas met de volgende fase kan beginnen, wanneer de vorige fase volledig is afgesloten.'

Formeel bestaan er vijf rouwfasen:

Aninoet: van het moment van sterven tot de begrafenis.

Aweloet: van het moment van de begrafenis tot zeven dagen na de begrafenis.

Niwoel: vanaf de achtste dag na de begrafenis tot en met de dertigste dag na de begrafenis. Bij de dood van één van de ouders geldt een afwijkende termijn: totdat het verwaarloosde uiterlijk afstotend wordt, of anders drie maanden (in Nederland: 32 dagen).

Treurjaar: tot één jaar na het stervensmoment.

Jaartijd: dag van bezinning, elk jaar op de sterfdag. (kaddiesj gebeden worden op deze dag uitgesproken).

De begraafplaats heet de verzamelplaats van al het levende

Het dode lichaam ligt met de voeten naar het oosten gekeerd, naar Jeruzalem, ligt men tot de opstanding der doden verborgen.

De begraafplaats heet de verzamelplaats van al het levende, omdat iedereen eens daar terecht zal komen. De benamingen **beet olam** 'huis der eeuwigheid' en **beet chajiem** 'huis der levenden' aanverwante begrippen zijn: beet kevarot, goetort, keiveroves, kever. Deze benadrukken de gedachte, dat het geestelijke aspect van de mens, zijn **nesjomme** (ziel), nooit afsterft en voor eeuwig voortleeft. Verder komt in deze termen de hoop naar voren, dat de overledenen in de tijd van de Masjiach zullen herleven. Dit concept zien we duidelijk terug komen in de Brit Ha-chadasha.

De term huis (i.p.v. veld of akker) suggereert het idee, dat deze wereld van tijdelijke aard is en slechts de toekomstige wereld een bestendig karakter heeft, zoals een huis in onze belevingswereld 'vastigheid' betekent.

Begraafplaatsen in Israël en met name die rond Jeruzalem waren erg fraai. De Talmoed vertelt, dat men koning Nebukadnetsar van Babylonië eens meedeelde, dat de begraafplaatsen rond Jeruzalem fraaier waren dan zijn paleis.

Sinds de verwoesting van de Tempel in 70 n.d.g.j. worden nog slechts eenvoudige graven en zerken (matsevot) gemaakt.

Tegenwoordig wordt het zelfs ernstig afgeraden om veel geld te besteden aan het graf of **matseva** (Jiddisch-Hebreeuws) voor grafsteen. Men kan het beter verdelen onder de armen. Rabbi Jechiel Epstein schrijft: 'Een fraaie zerk is geen eerbetoon in de Wereld van Waarheid'. Goede mensen – tsadikiem - behoeven eigenlijk überhaupt geen matseva. Hun goede naam is voldoende als aandenken. Denk aan de grootste tsadiek onder ons Jesjoea Ha-Masjiach!

Rabban Gamliël (2e eeuw), een **nasie** (vorst) in Israël, gaf het goede voorbeeld en liet zich, ondanks zijn hoge aanzien, begraven in eenvoudige witte linnen kledij, opdat allen dit zouden volgen. Volgens de Sjoelchan Aroech (**Compacte Joodse wetboek**) overtreedt men het verbod van '**bal tasjchiet**' (zinloos vernietigen) met overvloedige doodskledij. Te veel luxe op begraafplaatsen is ongepast. Toch moeten de graven goed onderhouden worden. De graven moeten in rechte rijen naast elkaar liggen, opdat bezoekers niet over de graven heen hoeven lopen.

Het Joodse Huwelijk

Sjiddoech

Avraham was met alles gezegend. Hij maakte een akte op waarin hij duidelijk maakte dat al zijn aardse bezittingen erfdeel zouden zijn van Jitschak. Dit testament gaf hij mee aan Eliëzer. Eliëzer, de dienaar van Avraham gaat op zoek naar een vrouw voor Jitschak. Dit was de eerste 'sjiddoech' huwelijkscoppeling – huwelijk in de Tora.

Rivka verscheen op het wereldtoneel. Zij was inderdaad de perfecte sjiddoech (aanstaande). Eliëzer ging naar Charan toen hij aankwam zag hij Rivka.

Rivka ging normaliter nooit uit om water te halen voor de dieren. Zij was van een vooraanstaande familie. Maar toch zorgde G'd er, op de dag van de aankomst van Eliëzer, voor dat Rivka de dieren bij de bron te drinken gaf. Rivka was vanaf haar geboorte bestemd om met Jitschak te trouwen. Ze had nog nooit enige relatie met een man gehad. Zodra Eliëzer het voorstelde was ze bereid, om met Jitschak te trouwen. Eliëzer vroeg alleen om zelf wat te drinken te krijgen, maar Rivka was bereid om alle tien kamelen van Avraham te drinken te geven. Zij toonde liefde en **chessed** (genade) voor alles in G-d's wereld. Eliëzer begreep direct dat zij de geschikte vrouw was voor Jitschak. Ze zag niet tegen werk op. Rivka ging zelf naar beneden om water te scheppen. Toen Eliëzer vroeg: "Geef mij uit de kruik wat te drinken", gaf ze hem zelf uit de kruik en liet hem het water er niet zelf uitgieten. Dit is een duidelijk beeld van onze Masjiach. Hij is de nederigste tsadiek van allemaal! Zie o.a. **Mattai/Mattheüs 11:28-30**. Na een gesprek met de broer (Lavan) en moeder van Rivka, nam Eliëzer Rivka en haar voedster Devora mee.

Voor alle symboliek en minhagiem (gebruiken) bij het Joodse huwelijk bestaan 3 bronnen:

1. De schepping van de mens.
2. De openbaring op de berg Sinai waar de eeuwige band tussen Am Jisra'el en Hasjem werd aangegaan en
3. Het huwelijk van Jitschak en Rivka.

Uit deze laatste episode worden veel gebruiken rond de choepa afgeleid. Zo is het gebruikelijk dat de Rabbijn voor de choepa bij het strooien van de rijst de **kalla** (bruid) toewenst: "Onze zuster, wees tot duizenden van tienduizenden". Dit was de beracha waarmee de familieleden van Rivka haar zegenen toen ze vertrok om met Jitschak te gaan trouwen (**Bereesjiet 24:60**).

In Nederland gaat alleen de kalla het **mikwe** (rituele bad) in maar in andere kringen dompelt ook de **chatan** (bruidegom) zich in het mikwe (reinigingsritueel) onder op zijn huwelijksdag. Voor deze minhag (gewoonte) bestaat een aanduiding in de Tora (**Devariem/Deut. 23:12**): “Tegen de avond zal hij zich wassen in water”. De uitdrukking ‘tegen de avond’ komt verschillende keren voor in de Tora. In Genesis (24:63) staat: “En toen ging Jitschak naar buiten om tegen de avond te dawwenen (bidden) op het veld’.

Er bestaat geen uitbundiger viering dan een chatoena of chassene. Een Joods huwelijk (Chatoena - Hebreeuws: **חתונה** of chassene - Jiddisch/Asjkenazisch) is een huwelijksvoltrekking die volgens tradities uit het jodendom plaatsvindt. Tradities verschillen tussen orthodoxe en liberale joden, maar ook tussen sefardische en askenazische joden.

Huwelijk een probleem?

Het huwelijk vormt de voorbereiding van het creëren van een gezin. Maar tegenwoordig is het huwelijk voor velen een probleem. Wat is het nut van het huwelijk? Velen vinden het ouderwets om te trouwen. Wat missen we als we er voor kiezen om niet te trouwen?

Je kan het (huwelijks) samenzijn op vier niveau's bekijken:

1. het fysieke,
2. het individuele,
3. het maatschappelijke en
4. het religieuze.

Het huwelijk is vandaag de dag relevanter dan ooit.

Wanneer een huwelijk maatschappelijk vastgesteld wordt op het stadhuis geven bruid en bruidegom aan te beseffen, dat samenzijn niet alleen een individuele aangelegenheid is maar ook maatschappelijke gevolgen heeft.

Maar religie geeft een huwelijk meerwaarde.

Zonder religieus huwelijk bestaat er zeker liefde en commitment. Je kunt een gezin stichten. Maar er ontbreekt een belangrijk aspect. Je relatie is formeel nog niet gewijd aan een hoger doel. Alleen door te trouwen volgens de religie maak je je relatie heilig.

Je voorziet je liefde van het G'ddelijk stempel. Stel, dat je niet wil trouwen om individuele of maatschappelijke redenen. Wat blijft er dan nog over?

Maar één reden.

Religie is gericht op wijding aan een hoger doel. Een religieus huwelijk maakt een relatie heilig: “Trouwen betekent dat er iets is dat groter is dan beide partners tezamen, dat hen samenbrengt”. G'd wordt deel van je relatie. Dat kan je op geen enkele andere manier bereiken. Een religieus huwelijk verheft de verbintenis boven de menselijke beperkingen. De zegeningen die onder de religieuze huwelijksbaldakijn uitgesproken worden, maken G'd als het ware tot derde partner in het huwelijk.

De Tora bevat 613 geboden en verboden. Er zijn 248 geboden, die overeenkomen met de 248 onderdelen van het lichaam van de mens. De 365 verboden corresponderen met de 365 dagen van het zonnejaar. Het Jodendom geeft diepere inhoud aan onze lifestyle en aan onze tijd!

Tot slot

Toen Jitschak Jitschak en Rivka elkaar voor het eerst ontmoetten, sluisde Rivka zich: "Toen hief Rivka haar ogen op en zag Jitschak. Zij nam haar sluier en bedekte zich". Sommige **Risjoniem** (Geleerden, die leefden tussen 1000 en 1500) leiden hieruit af dat het bedekken van het gezicht van de kalla één van de wijzen van huwelijksluiting is.

Sluier Allereerst is het een uitdrukking van tsenioet, ingetogenheid.

De sluier heeft tevens een diepe symbolische betekenis. Het is alsof chatan (bruidegom) en kalla (bruid) tegen elkaar zeggen: "onze band gaat dieper dan wat het blote oog kan waarnemen". Het bedekken van het gezicht van de kalla (bruid) is te vergelijken met het bedekken van het gezicht tijdens het uitspreken van onze monotheïstische geloofsbelijdenis 'Sjema Jisra'eel'.

Bij het lezen en proclameren van het Sjema bedekken wij ons gezicht, dit is om aan te geven dat wij volledig één willen met Hem willen zijn en naar Hem willen horen. Wij sluiten onze ogen voor de veelheid, die deze materiële wereld nu eenmaal is, om ons te concentreren op de enige ware G'd. Dit zien wij ook terug bij de chatan en kalla, die zich voor om enkel voor elkaar te leven.

De zegen van Sara keert terug.

Jitschak was uitgegaan om te bidden in het veld. . . en ziet, kamelen kwamen aan (Genesis 24:63)

Jitschak stond op het veld te **davvenen** (bidden). Toen Rivka in de tent van Sara kwam, bleek zij de juiste plaatsvervangster. Met Rivka kwam de zegen in het deeg terug, zoals dat bij Sara was. Tijdens het leven van Sara hing er een wolk boven de tent. Met Rivka kwam deze weer terug. Het eeuwige licht dat met de dood van Sara gedoofd was, ging weer aan van Sjabbat tot Sjabbat toen Rivka binnenkwam. Altijd waren er gasten in het huis van Sara. Toen zij was overleden stopte de gastvrijheid. - **Midrasj Rabba; Rasjie**

Als je de naam van Rivka (**רבקה**) omdraaid krijg je het Hebreeuwse woord Ha-kever (**הקבר**) wat het graf betekent. Jitschak had zijn moeder Sara begraven, maar zijn vrouw Rivka kwam uit het graf. Rivka geeft hier een duidelijk beeld het Joodse concept opstanding uit de doden. Onze Masjiach is hier het beste voorbeeld van.

Zijn woord wordt eeuwig trouw volbracht tot in het duizendste geslacht: "Door **Emoena** (geloof) heeft ook **Sara** zelve kracht ontvangen, om zaad te geven, en boven den tijd haars ouderdoms heeft zij gebaard; overmits zij Hem **ne'eman** (getrouw) heeft geacht, Die het beloofd had." - **Ha Ivriem/Hebreeën 11:11**

Daarnaast herstelde Rivka het huis van Avraham & Sara weer in ere. Jitschak troostte zich met Rivka over het verlies van zijn moeder; want hij zag zij een even grote **tsadeket** (rechtvaardige) was als Sara.

שבת שלום - Sjabbat Sjalom,
David Prins

"Het huis van een man is zijn vrouw." - Babylonische Talmoed Traktaat Joma 1a